

**OPERATORI I SISTEMIT TË TRANSMETIMIT
ZYRTARI I PAJTUESHMËRISË**

Nr. 2315/1 Prot

Tiranë, më 08/04/2019

Lënda: Dërgohet raporti i pajtueshmërisë së OST sh.a. për vitin 2018

ENTIT RREGULLATOR TË ENERGJISË ✓
Bulevardi "Bajram Curri"
Rruga Viktor Eftimiu, nr.1023, Tirane

I nderuar z. Ahmetaj,

Në përmbushje të detyrave të lëna në vendimin e ERE nr.43, datë 15.03.2017 "Mbi miratimin përfundimtar të çertifikimit të Operatorit të Sistemit të Transmetimit të Energjisë Elektrike OST sh.a. në përputhje me nenin 54, pika 6, të Ligjit nr.43/2015 "Për sektorin e energjisë elektrike" dhe nenin 9 pika 6 të Direktivës 2009/72/EC mbas marrjes së opinionit të Sekretariatit të Komunitetit të Energjisë", si dhe në zbatim të përcaktimeve të Programit të Pajtueshmërisë të OST sh.a, miratuar me vendim të Bordit të ERE-s nr. 103, datë 30.04.2018, bashkëlidhur do të gjeni Raportin e Pajtueshmërisë për vitin 2018, përgatitur nga Zyrtari i Pajtueshmërisë së OST sh.a.

Me respekt,

ZYRTARI I PAJTUESHMËRISË

Brunilda Veizi

**OPERATORI I SISTEMIT TE TRANSMETIMIT
ZYRTARI I PAJTUESHMERISE**

Nr. 23.15..... Prot

Tiranë, më 29/03/2019

**RAPORTI PAJTUESHMERISE I OST SH.A. PER VITIN
2018**

**RAPORTI PAJTUESHMËRISË I OST SH.A. PËR VITIN
2018**

PERMBAJTJA

KAPITULLI I	3
1. Hyrja	3
2. Kompania	3
3. Programi i pajtueshmërisë – Metodologjia e kontrollit	4
4. Parimet kryesore që drejtojnë veprimtarinë e OST	5
4.1 Trajtim i barabartë i përdoruesve të sistemit	5
4.1.1 Sistemet e informacionit të OST	6
4.1.2 Zhvillimi i sistemit të transmetimit.....	6
4.1.3 Aksesi i Palëve të Treta në sistemin e transmetimit	8
4.1.4 Konkurrenca dhe marrëdhëniet komerciale	9
4.1.4.1 Marrëveshjet e rregulluara me pjesëmarrësit e tregut të energjisë	9
4.1.4.2 Marrëveshjet nga prokurimi i humbjeve nga OST	10
4.1.4.3 Marrëveshjet nga ankandet mbi alokimin e kapaciteteve	10
4.1.4.4 Marrëdhënia me palët përgjegjëse balancuese.....	11
4.2 Konfidencialiteti i të dhënave dhe i informacionit të ndjeshëm tregtar	12
4.2.1 Sistemet e Teknologjisë së Informacionit	12
4.2.2 Siguria e sistemeve të Teknologjisë së Informacionit	16
4.2.3 Të dhënat që hidhen nga përdoruesit të sistemit	18
4.2.4 Informacioni që palët e treta marrin nëpërmjet platformave	19
4.3 Pavarësia e shoqërisë	20
4.3.1 Çertifikimi i OST si operator i pavarur i transmetimit	20
4.3.2 Pavarësia e Menaxhimit.....	22
4.3.2.1 Këshilli Mbikqyrës.....	22
4.3.2.2 Administratori	23
4.3.2.3 Mbledhjet e Këshillit Mbikqyrës	23
4.3.2.4 Drejtuesit e OST	24
4.3.3 Pavarësia financiare	25

4.3.3.1 Programi ekonomik.....	25
4.3.3.2 Pasqyrat financiare.....	26
4.3.3.3 Audituesit ligjore	26
4.3.3 Pavaresia operacionale.....	27
KAPITULLI II.....	28
5. Rekomandimet e zyrtarit të pajtueshmërisë për një implementim sa më eficient të programit të pajtueshmërisë.....	28
5.1 Ndryshime në website-in zyrtar të OST.....	28
5.2 Kanali i komunikimit.....	29
5.3 Pjesëmarrja në mbledhjet e organeve drejtuese të shoqërisë.....	29
5.4 Deklarata ose kontrata e konfidencialitetit me stafin drejtues të OST.....	29
5.5 Trajnimet në lidhje me ruajtjen e konfidencialitetit të të dhënave/sekretit tregtar	30
KAPITULLI III	31
6. Konkluzione.....	31

KAPITULLI I

1. Hyrje

Ky raport hartohet në bazë të nenit 21 të Direktivës 2009/72/EC e datës 13 Korrik 2009 “Mbi rregullat e perbashkëta në tregun e brendshëm të energjisë që shfuqizon Direktivën 2003/54/EC”, Vendimit të Entit Rregullator të Energjisë Elektrike, nr.43, datë 15.03.2017 “Mbi miratimin përfundimtar të çertifikimit të Operatorit të Sistemit të Transmetimit të Energjisë Elektrike OST sh.a” si dhe Programit të Pajtueshmërisë për OST sh.a. Ky punim është kryer nga zj. Brunilda Veizi (këtu e më poshtë referuar si Zyrtari i Pajtueshmërisë).

Zj. Veizi është caktuar si Zyrtar i Pajtueshmërisë me vendim nr.20 datë 30.05.2017 të Këshillit Mbikqyrës të OST sh.a i cili është miratuar më pas me vendim të Bordit të ERE-s, nr. 147, datë 28.09.2017.

Ky raport vjetor hartohet në bazë të detyrave të Zyrtarit të Pajtueshmërisë në lidhje me Programin e Pajtueshmërisë, i miratuar me vendim të Bordit të ERE-s, nr.103, datë 30.04.2018 “Për miratimin e programit të pajtueshmërisë të OST sh.a.

Ky Raport i përgatitur për vitin 2018, përshkruan masat që duhen ndërmarrë për implementimin e Programit të Pajtueshmërisë për periudhën 31 Mars – 31 Dhjetor 2018, me qëllim sigurimin e shmangies së sjelljeve diskriminuese të OST ndaj pjesëmarrësve të tjerë të tregut të energjisë elektrike dhe përdoruesve të rrjetit, pavaresinë e OST, konfidencialitetin e të gjithë informacionit të menaxhuar nga OST si dhe transparencës së procedurave të ndjekura prej saj.

Informacioni i nevojshëm në përgatitjen e këtij Raporti, është marrë nga strukturat përkatëse të OST sipas funksioneve që ata kryejnë, siç janë Drejtoria e Teknologjisë së Informacionit, Departamenti i Rrjetit të Transmetimit, Departamenti i Operimit të Sistemit, Drejtoria e Energjisë së Transmetuar, Humbur dhe Disbalancave, Operatori i Tregut, Drejtoria e Burimeve Njerëzore.

2. Kompania

Operatori i Sistemit të Transmetimit - OST sh.a. është krijuar dhe funksionon në formën e shoqërisë aksionare në bazë të ligjit nr.9901 datë 14.4.2008 “Për tregtarët dhe shoqëritë tregtare” i ndryshuar, regjistruar si person juridik me Vendimin nr.31935, datë 17.4.2004, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

OST sh.a. është e organizuar në formën e shoqërisë aksionare me kapital 100% shtetëror me aksionar të vetëm Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë, në bazë të VKM nr.503, datë 13.09.2017 “Për përcaktimin e fushës së përgjegjësisë shtetërore të Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë”, si përfaqësuese të Shtetit si pronar të aksioneve të OST sh.a., sipas përcaktimit të bërë në VKM nr.317, datë 24.07.2016 “Për përcaktimin e Autoritetit Publik që përfaqëson Shtetin si pronar të Shoqërive të Sektorit të Energjisë Elektrike”.

Në bazë të ligjit nr. 43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike” i ndryshuar, OST është personi juridik, përgjegjës për operimin, mirëmbajtjen dhe zhvillimin e sistemit të transmetimit, duke

përfshirë interkoneksionet me sistemet e tjera ndërkufitare, për të siguruar aftësinë afatgjatë të sistemit për plotësimin e kërkesave të arsyeshme për transmetimin e energjisë elektrike.

3. Programi i pajtueshmërisë – Metodologjia e kontrollit

OST si shoqëri krijon dhe implementon një Program Pajtueshmërie, duke përcaktuar masat që duhen ndërmarrë për të siguruar pavarësinë e kompanisë, të parandalojë çdo formë trajtimi diskriminues dhe të aplikojë procedurat e duhura për të monitoruar pajtueshmërinë e Menaxhimit dhe punonjësve të shoqërisë, me Programin e Pajtueshmërisë.

Më specifikisht, Programi i Pajtueshmërisë përcakton çështjet kyçe që duhen monitoruar në lidhje me:

- Shmangien e sjelljeve diskriminuese në aktivitetet e OST;
- Pavarësinë e OST.

Monitorimi i përmbushjes së këtyre detyrimeve është kryer duke aplikuar metodologjinë si më poshtë:

- Mbledhje informacioni dhe dokumentacioni nga strukturat përkatëse të shoqërisë;
- Intervista me stafin përgjegjës të përfshirë në këto struktura;
- Huluntim i dokumentacionit të vënë në dispozicion (të tilla si vendime, kontrata, rregullore, relacione etj).

Shqyrtimi, trajtimi dhe vlerësimi i dokumentacionit dhe informacionit të vënë në dispozicion janë trajtuar nga Zyrtari i Pajtueshmërisë në respektim të detyrimeve të marra përsipër me anë të kontratës për ofrimin e shërbimeve të Zyrtarit të Pajtueshmërisë si dhe bazuar në:

- Sjelljen etike (besim, integritet, profesionalizëm dhe diskrecion);
- Në një prezantim të drejtë: detyrimi për të raportuar në mënyrë të kujdesshme, me vërtetësi dhe paanshmëri), si dhe
- Kujdesin e duhur profesional.

Monitorimi është kryer në ambjentet e OST dhe ka konsistuar në:

- Komunikim nëpërmjet e-mailit për mbledhjen e informacionit të nevojshëm;
- Intervista;
- Shqyrtim dokumentacioni.

Shtyllat kryesore që sigurojnë parimet themelore të veprimtarisë së OST dhe që janë konsideruar si pika kyçe të këtij Raporti, janë si më poshtë:

- Pavarësia e OST nga kompanitë vertikalisht të integruara që kryejnë ose janë të angazhuara në aktivitetet e prodhimit dhe/ose furnizimit të energjisë elektrike dhe gazit natyror;
- Konfidencialiteti i të dhënave dhe i informacionit të ndjeshëm tregtar:

Përcaktimi, klasifikimi dhe ruajtja e konfidencialitetit të informacionit të ndjeshëm tregtar, përfshirë atë që i përket përdoruesve të sistemit si dhe ato që i përkasin aktivitetëve të OST.

- Trajtim i barabartë i përdoruesve të sistemit:

Kjo ka të bëjë me detyrimin e OST që të trajtojë në mënyrë të barabartë të gjithë përdoruesit e sistemit dhe shmangien e praktikave diskriminuese dhe të njëanshme si dhe të çdo praktike që shtrembëron konkurrencën.

4. Parimet kryesore që drejtojnë veprimtarinë e OST

OST është tashmë anëtare e ENTSO-E Rrjetit European i Operatorëve të Sistemit të Transmetimit për Energjinë Elektrike, krijimi i së cilës mbështetet në parashikimet e bëra në Paketën e Tretë Legjislative të BE-së për Tregun e Brendshëm të Energjisë e cila synon liberalizimin e mëtejshëm të tregjeve të energjisë elektrike dhe gazit në Bashkimin European.

Për shkak të procesit të hapjes dhe liberalizimit të tregut të energjisë, OST-të kanë marrë një rol të rëndësishëm bashkëveprues dhe janë bërë një pikë takimi për të gjithë pjesëmarrësit në treg. Paketa e Tretë e Energjisë e cila përbëhet nga dy direktiva dhe tre Rregullore evropiane dhe në vecanti Direktiva (EC) 714/2009 “Mbi kushtet e hyrjes në rrjet për shkëmbimet ndërkufitare të energjisë elektrike”, nga e cila e ka burimin, krijimi i ENTSO-E, përcakton përgjegjësitë e ENTSO-E në rritjen e bashkëpunimit ndërmjet OST-ve në të gjithë BE-në për të ndihmuar në zhvillimin e një rrjeti të transmetimit të energjisë elektrike pan-europian në përputhje me qëllimet e politikës energjetike të saj.

Për sa i përket Shqipërisë, kjo pakete është pjesë e *acquis communautaire* të Komunitetit të Energjisë në të cilin Shteti Shqiptar është palë si rezultat i nënshkrimit dhe ratifikimit të “Traktatit për krijimin e Komunitetit të Energjisë të vendeve të Evropës Juglindore” miratuar me ligjin Nr. 9501, date 03/04/2006, e cila është reflektuar tashmë në parafrimin e bere me Ligjin nr.87/2015 “Per sektorin e energjise elektrike” i ndryshuar.

Në respektim të parashikimeve të Paketës së Tretë të Energjisë si dhe të kuadrit ligjor e rregullator të brendshëm, OST duhet të jetë plotësisht e pavarur nga kompanitë vertikalisht të integruara që kryejnë ose janë të angazhuara në aktivitetet e prodhimit dhe/ose furnizimit të energjisë elektrike dhe gazit natyror, të zhvillojë veprimtarinë e saj në mënyrë të paanshme dhe transparente.

Këto kërkesa rregullatore duhet të konsiderohen prioritare për OST. Për të realizuar pajtueshmërinë me këto kërkesa, është e detyrueshme që çdo strukturë e OST të kërkojë dhe të sigurojë pajtueshmërinë me këto kritere.

4.1 Trajtimi i barabartë i përdoruesve të rrjetit

Në pikën 38 të Programit të Pajtueshmërisë përcaktohet se në përputhje me kërkesat e transparencës të kompanisë OST, duhet të sigurohet që të gjithë pjesëmarrësit dhe përdoruesit e rrjetit të trajtohen në mënyrë jo diskriminuese dhe me kushte të njëjta kur ofrohet informacioni funksional dhe informacionet e tjera që kanë lidhje me aktivitetet e OST. Nëse ndonjë informacion i ndjeshëm tregëtar duhet të shpërndahe, duhet të sigurohet që ky informacion është shpërndarë për të gjithë pjesëmarrësit dhe përdoruesit e rrjetit duke e publikuar atë në faqen e internetit të

OST. Në lidhje me këtë detyrim, është bërë monitorimi i informacionit të publikuar në website-in e OST.

4.1.1 Sistemet e informacionit të OST

OST ka ndërmarrë një sërë veprimesh për të siguruar transparence dhe akses të barabartë për të gjithë përdoruesit, në informacionin që shoqëria është e detyruar të publikojë në faqen e saj zyrtare në bazë të kuadrit rregullator që drejton veprimtarinë e saj.

OST ka ndërmarrë të gjitha hapat e nevojshme për të siguruar implementimin e duhur nëpërmjet publikimit të informacionit publik sipas përcaktimeve të bëra në Ligjin Nr. 43/2015 “Për Sektorin e Energjisë elektrike” i ndryshuar, në website-in zyrtar të saj, duke siguruar një përshkrim të shoqërisë, të veprimtarisë së saj, kuadrit ligjor rregullator si dhe të shërbimeve që ofron me transparence, paanshmeri dhe pa diskriminim për të gjithë përdoruesit e rrjetit.

Në referim të pikës 42 të Programit të Pajtueshmërisë, informacioni që publikohet në website-in zyrtar të OST, konsiston në:

- Informacion të plotë mbi kuadrin ligjor dhe rregullator si dhe dokumentacion e nevojshëm udhëzues mbi aplikimin dhe dokumentat për aplikimin për lidhje të re/modifikimin të lidhjes ekzistuese në sistemin e transmetimit;
- Informacion mbi tarifën e shërbimit të transmetimit të energjisë elektrike miratuar me vendimet përkatëse të Bordit të ERE-s;
- Informacion mbi alokimin e kapaciteteve të transmetimit, të dhëna për pjesëmarrësit e ankandevë, rregullat për alokimin e kapaciteteve;
- Informacion mbi kapacitetin e lira të përdorura;
- Informacion mbi procedurat e prokurimit të humbjeve në rrjetin e transmetimit si dhe rezultatet e këtyre procedurave, rregullat për mekanizmin balancues, lista e pjesëmarrësve të tregut balancues;
- Lista e pjesëmarrësve të regjistruar në tregun e energjisë elektrike, rregullorja për regjistrimin e tyre, kontrata tip për shërbimin e transmetimit e miratuar nga ERE.

Nga monitorimi i website-it zyrtar të OST vërehet se faqja ka nevojë për përmirësim në drejtim të organizimit dhe ndarjes në informacionit sipas fushave të caktuara, për të siguruar një prezantim sa më të mirë, menaxhimin e duhur të informacionit të rëndësishëm si dhe pajtueshmërinë me standardet e sigurisë që aplikohen për sistemet e informacionit.

4.1.2 Zhvillimi i sistemit të transmetimit

Nga ana e zyrtarit të pajtueshmërisë i është kërkuar strukturave përkatëse (departamenti i transmetimit, drejtoria e prokurimeve), për të siguruar informacion mbi implementimin e projekteve sipas planit 10 vjeçar të zhvillimit të shoqërisë.

Nga informacioni i marrë rezulton se investimet për rehabilitimin dhe fuqizimin e rrjetit të transmetimit i janë përmbajtur “Planit 10 vjeçar, 2015-2025, të zhvillimit të rrjetit të transmetimit

të shoqërisë OST sh.a.” miratur me vendim të ERE nr. 212, datë 28.12.2017, i cili përditësohet çdo vit në përputhje me “Rregulloren e procedurave të paraqitjes dhe miratimit të planit të investimeve nga të licensuarit në sektorin e energjisë elektrike”.

Investimet në rrjetin e transmetimit ndahen në 2 grupe¹:

1. Investime me financime nga institucione financiare nderkombëtare, ku përmendin projektet:

- Ndërtimi i Nënstacioneve të rinj 110/35/20 kV Orikum dhe Himarë, (përfunduar);
- Zgjerimi i Nënstacionit 400 kV të Komanit, (përfunduar);

Në fazë implementimi:

- Projekti për instalimin e Matjes në Konsumatorët TM dhe Qendra e Menaxhimit të informacionit.

Në pritje të implementimit:

- Projekti Eficenca e Energjisë (nënshkruar kontrata);
- Ndërtimi i linjës së interkonjeksionit 400 kV Elbasan2 (Shqipëri) – Bitola (Maqedoni) dhe Elbasan2 – Fier si dhe si dhe zgjerimi i nënstationeve Elbasan2 dhe Fier (në procedurë tenderimi për kontratat e zbatimit);
- Projekti për realizimin e një studimi Master Plan të zhvillimit të Sistemit të Transmetimit (nënshkruar kontrata).

2. Investime me fondet e OST për vitin 2018, ku përmendin më kryesoret:

- Furnizim vendosje e shunt reaktorit 400kV 120 MVAR dhe traktit 400 kV ne N/st Zëmbllak;
- Ndërtimi i linjës 110 kV N/st Sallmone – Gjiri i Lalëzit;
- Rikonstruksioni i linjës 110 kV dyfishe Laç2-Ura e Matit dhe Skuraj –Ura e Matit;
- Rikonstruksioni i impiantit 110 kV të nënstationit Rubik;
- Instalimi i Infrastrukturave per Kontroll - Monitorimin e disa nënstationeve të reja;
- Instalimi i OPGW në linjën 220 kV Burrel – Elbasan 1;
- Implementimi i Sistemit të Analizimit të Rrjetit nëpërmjet PMU (Phasor Measuring Unit);
- Upgrade i sistemit të kontrollit të nënstationit 400 kV Elbasan 2;
- Blerje program kompjuterik për krijimin, mirëmbajtjen, analizën, konvertimin dhe shkëmbimin e modeleve të rrjetave të transmetimit në formatet që përdoren nga PSSE (.raw, .sav, .seq, .dyr) dhe formatin e kërkuar nga ENTSO-E: CIM Profile, CGMES;
- Blerje paisjesh reserve (spare-parts) për mirëmbajtjen e sistemeve lokale të Kontroll-Monitorimit; etj.

Gjatë vitit 2018 janë realizuar rreth 9 investime të rëndësishme në lidhje me rrjetin e transmetimit nga të cilat 3 prej tyre ishin prokuruar gjatë vitit 2017 dhe përfunduar në vitin 2018 dhe pjesa tjetër prokuruar dhe realizuar gjatë vitit 2018.

¹ Referuar materialeve shpjeguese dërguar Këshillit Mbikqyrës për miratimin e programit ekonomik për vitin 2018

Nga shqyrtimi i të dhënave përkatëse rezulton se këto kontrata janë përfunduar në afat.

Megjithatë, vërehet se plani i investimeve për vitin 2018 ka pësuar disa herë ndryshime, miratuar me vendime të Keshillit Mbikqyres², e cila do të ndikonte negativisht në përmbushjen në kohë të detyrimeve kontraktuale dhe rrjedhimisht në stabilitetin financiar të shoqërisë.

4.1.3 Aksesi i Paleve të Treta në sistemin e transmetimit

OST duhet të sigurojë akses të barabartë në sistemin e transmetimit për të gjithë pjesëmarrësit dhe përdoruesit e rrjetit të cilët përputhen me kërkesat e vendosura tek Ligji Nr.43/2015 “Për Sektorin e Energjisë elektrike”, i ndryshuar, aktet e tjera ligjore në fuqi si dhe Kodin e Rrjetit të Transmetimit. Në këtë mënyrë realizohet pajtueshmeria me një ndër shtyllat kryesore të Programit të Pajtueshmerise që është pikërisht shmangia e sjelljeve diskriminuese.

Për sa i takon procedurave për lidhje të reja me rrjetin e transmetimit, për vitin 2018 ka patur një sërë aplikimesh. Këto kërkesa janë trajtuar brenda afateve të parashikuara në “Rregulloren e Procedurave për lidhjet e reja dhe modifikimin e lidhjeve ekzistuese me rrjetin e transmetimit, marrëveshjes së operimit në rrjetin e transmetimit ndërmjet OST sh.a. dhe përdoruesit si dhe marrëveshjes së lidhjes në rrjetin e transmetimit ndërmjet OST sh.a dhe përdoruesit” miratuar me Vendim të Bordit të ERE nr.87, datë 20.04.2018. Nga shqyrtimi i informacionit të vënë në dispozicion rezulton se:

1. Janë miratuar në parim (ofertë lidhje) kërkesat për lidhje për HEC-ët Gostima 1,2,3,4 dhe CCCPP Korça;
2. Janë miratuar brenda një periudhë 2 mujore, kërkesat për marrëveshje lidhje për HEC Bushtrica 1, HEC Bushtrica 2 dhe HEC-et Veleshica 1, 2;
3. Është kërkuar plotësim dokumentacioni (kryesisht teknik) për HEC Kulota, HEC Tërfoja, HEC Ramica, HEC-et Vajkal 1,2,3, HEC-et Drashovica, Kote, Gjormi, Brataj, HEC Gojan dhe HEC Grabova 1;
4. Janë sygjyeruar për lidhje në sistemin e shpërndarjes kërkesat për lidhje të HEC Kotka, HEC Ramica, Impiant Fotovoltaik Kodër Kashar, Cëntrale FV1 dhe FV2, Central Eolik Karaburun, për shkak të kapacitetit që ato kanë dhe shtrirjes së rrjetit në zone, me qëllim minimizimin e kostove për lidhje në rrjet;
5. Në rastet e kërkesave për lidhje që janë trajtuar sipas VKM Nr. 822, datë 7.10.2015 “Për miratimin e rregullave dhe procedurave të ndërtimit të kapaciteteve të reja prodhuese të energjisë elektrike, që nuk janë objekt koncesioni” i ndryshuar me VKM Nr.718, datë 12.10.2016, OST është shprehur nëpërmjet një opinioni paraprak sikundër parashikon pika 2.a e nenit 10 të VKM-së. Të tilla janë kërkesat nga: HEC-et Ylldon 1,2,3,4, HEC Mazreka, HEC Theoreneks, HEC-et Osoja, Voskopoja, Nishani, HEC-et Gomsiqe e Bjeshkës, Rukaj,

² Shih pikën 4.3.3.1 Programi ekonomik, trajtuar me poshtë.

Korthpula, Gomsiqe e Epërme, Impiant lundruës Fotovoltaik dhe Impiant Fotovoltaik Topoje.

Tarifat e lidhjes në rrjetin e transmetimit janë tarifa fikse siç përcaktohen në “Rregulloren e Procedurave për lidhjet e reja dhe modifikimin e lidhjeve ekzistuese me rrjetin e transmetimit”, e miratuar nga Bordi i ERE-s ku përfshihet edhe metodologjia e llogaritjes së kostove dhe marrëveshja standarde e lidhjes, të cilat janë transparente dhe eficiente për të siguruar lidhjen në mënyrë jodiskriminuese të çdo përdoruesi në rrjetin e transmetimit.

4.1.4 Konkurrenca dhe marredheniet komerciale

Ashtu sic përcaktohet në ndarjen A pika 11 të programit të pajtueshmërisë, detyrim i cili rrjedh nga parashikimet e ligjit të sektorit të energjisë elektrike, OST duhet të sigurojë akses të barabartë në sistemin e transmetimit për të gjithë pjesëmarrësit dhe përdoruesit e rrjetit. OST hyn në marredhënie kontraktuale me pjesëmarrësit e tregut të energjisë elektrike, të cilat ndahen në kontrata të rregulluara në bazë të tarifave të miratuara në ERE si dhe në kontrata që lidhen në baze të procedurave të prokurimit të humbjeve ose ankandeve për alokim të kapaciteteve të transmetimit.

4.1.4.1 Marrëveshjet e rregulluara me pjesëmarrësit e tregut të energjisë

Në përbushje të këtij detyrimi, Operatori i Tregut bën regjistrimin e të gjithë pjesëmarrësve të tregut në bazë të Rregullores për regjistrim në tregun shqiptar të energjisë elektrike miratuar me Vendim të ERE nr. 160, datë 12.10.2017. Aktualisht sipas të dhënave të siguruar pranë OT rezultojnë 31 subjekte të regjistruar në tregun e energjisë elektrike. Pjesëmarrësit e tregut kanë nënshkruar me OST kontratën për shërbimin e transmetimit (kontratë tip) miratuar nga ERE me Vendim nr.23 datë 15.02.2017, ndryshuar me Vendim nr.99 datë 04.07.2017, me një tarifë të përcaktuar për vitin 2018 dhe të miratuar nga ERE me vendim nr.210, datë 28.12.2017, të dhëna të publikuara edhe në website-in zyrtar të OST. Kjo marrëveshje siguron shërbimin e transmetimit për pjesëmarrësit të tregut në mënyrë transparente dhe jo diskriminuese, duke përbushur në këtë mënyrë detyrimin e përcaktuar në programin e pajtueshmërisë.

Në bazë të VKM nr. 244, datë 30.03.2015 “Për Miratimin e kushteve për vendosjen e detyrimit të shërbimit publik, që do të zbatohen ndaj të licencuarve në sektorin e energjisë elektrike, të cilët ushtrojnë aktivitetin e prodhimit, transmetimit, shpërndarjes dhe furnizimit me energji elektrike” i ndryshuar si dhe Vendimit nr.194, datë 30.12.2016 të Bordit të Komisionarëve të ERE, OST siguron shërbimet e balancimit nga KESH sh.a. në bazë të kontratës së lidhur ndërmjet palëve, miratuar me vendim të ERE -s nr. 184, datë 20.08.2018 që ka detyrimin të miratojë kontrata tip ose kushtet e përgjithshme të kontratave për shërbimet e rregulluara që ofrohen nga pjesëmarrësit e tregut të ngarkuar me detyrimin e shërbimit publik (neni neni 20 pika e ligjit për sektorin e energjisë).

4.1.4.2 Marrëveshjet nga prokurimi i humbjeve nga OST

Referuar ligjit për sektorin e energjisë, rregullave të përkohshme të tregut, rregullave të përkohshme të balancimit si dhe akteve të tjera rregullatore, OST prokuron energjinë elektrike për mbulimin e humbjeve në rrjetin e transmetimit, si dhe për rezervën e energjisë dhe shërbimet e tjera ndihmëse, të kërkuara për operimin e sigurt të sistemit, bazuar në parimet e transparencës, mosdiskriminimit, rregullave të tregut dhe kostos minimale.

Prokurimi i energjisë për mbulimin e humbjeve në rrjetin e transmetimit realizohet online nëpërmjet platformës DAMAS, në bazë rregullores për procedurat e blerjes së energjisë elektrike për mbulimin e humbjeve në rrjetet e shpërndarjes dhe të transmetimit dhe për blerjen dhe shitjen e energjisë elektrike për të siguruar përmbushjen e detyrimeve të shërbimit publik, miratuar me vendim të Bordit të ERE nr. 103, datë 23.06.2016, ku përcaktohen në mënyrë të detajuar rregullat mbi procedurën e prokurimit, kriteret, informacioni që u vihet në dispozicion pjesëmarrësve dhe të dhënat që publikohen përmes platformes online. Në përfundim të procesit të prokurimit lidhet kontrata me subjektin fitues sic përcakton rregullorja e lartpërmendur, duke u bazuar në Kodin Civil dhe legjislacionin që rregullon fushën e energjisë elektrike. Gjate vitit 2018 jane lidhur kontrata me 10 subjekte.

Nga verifikimi i faqes online te OST rezulton që është pasqyruar i gjithë informacioni i duhur për procesin e prokurimit të humbjeve, aksesit në platformën online si dhe rezultatet e dala nga prokurimi duke ju përmbajtur kërkesat të përcaktuara në pikat 25 dhe 35 të programit të pajtuëshmërisë.

4.1.4.3 Marrëveshjet nga ankandet mbi alokimin e kapaciteteve

OST si Operator i Sistemit te Transmetimit në Republikën e Shqipërisë, është i ngarkuar të përcaktojë vlerat e kapacitetit transmetues ndërkufitar dhe rakordimin e tyre me TSO-te fqinje në përputhje me kriteret e përcaktuar nga ENTSO-E (Rrjeti European i Operatorëve të Transmetimit te Energjisë Elektrike).

Në përputhje me kërkesat e Rregullores (KE) 714/2009 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit mbi kushtet për hyrjen në rrjet për shkëmbimet ndërkufitare të energjisë elektrike dhe Traktatit të Komunitetit të Energjise, Zyra Rajonale e Alokimit të Kapaciteteve "SEE CAO" realizon procedurat e ankandave për alokimin e kapaciteteve të interkonjeksionit në të dyja drejtimet, ndërmjet Zonave të Kontrollit të OST-ve Pjesëmarrëse të Europes Juglindore, ku OST merr pjesë si bashkepronare me vota te barabarta. Nëpërmjet ankandave të zhvilluara në këtë zyrë, bëhet alokimi i kapaciteteve ndërkufitare në të dy drejtimet, për kufirin AL-Greqi dhe AL-Mal i Zi, në bazë të "Rregullave te Harmonizuara të alokimit të kapaciteteve të interkonjeksionit për vitin 2018 për Zyren e Koordinimit të Ankandave të Kapacitetit të Interkonjeksionit në Europen Juglindore SEE CAO" miratuar me vendin te ERE nr. 154, datë 28.09.2017.

Duke qenë se Kosova nuk njihet akoma si Bllok më vete nga ana e ENTSO-e dhe për këtë arsye nuk mund aplikohen rregullat e përcaktuara në Rregulloren e SEE CAO, ankandet për alokimin e

kapaciteteve të interkonjeksionit per kufirin AL-KS kryhet nga OST nepermjet platformes elektronike online DAMAS, në bazë të “Rregullave për alokimin e kapaciteteve” të miratuara me vendim të ERE nr. 140, datë 22.11.2013, të ndryshuar me Vendimet nr. 61, datë 07.07.2014, nr. 76, datë 26.05.2017 dhe nr.200, date 03.09.2018.

Këto Rregulla specifikojnë procedurat dhe kriteret e ankandit për alokimin e kapaciteteve disponibël ndërkuftar, në të dy drejtimet import/eksport, ndërmjet zonës së kontrollit të OST sh.a dhe Operatorëve të Sistemit të Transmetimit të vendeve fqinje, përcaktojnë kërkesat që pjesëmarrësit e tregut duhet të permbushin për të marrë pjesë në ankandet Vjetore, Mujore dhe Alokimin Ditore, procedurat e zhvillimit të ankandit, dhënien e të drejtës së transmetimit fizik, kushtet për akses në tregun sekondar të së drejtës së transmetimit fizik dhe shfrytëzimin e të drejtës së transmetimit fizik.

Ky proces monitorohet nga ERE, sipas përcaktimeve të rregullave të lartpërmendura. OST e konkretisht Drejtoria e Energjisë së Transmetuar, humbjeve dhe disbalancave gjatë vitit 2018 ka dërguar informacion periodik çdo 3 muaj, në rrugë elektronike mbi procedurat e ankandëve të zhvilluara nga OST.

Në përfundim të procedurës së ankandit lidhet kontrata ndërmjet OST dhe pjesëmarrësit të tregut të energjisë elektrike të shpallur fitues, kontratë e cila është format tip (pjesë e rregullave për alokimin e kapaciteteve) e miratuar nga ERE. Për vitin 2018 rezulton se janë lidhur kontratat me 14 subjekte për ankandet e kryera nëpërmjet platformës DAMAS.

Nga monitorimi i kryer, rezulton se në faqen zyrtare të OST është publikuar i gjithë informacioni mbi ankandet për alokimin e kapaciteteve sipas përcaktimeve të pikës 9 të rregullave për alokimin e kapaciteteve.

Gjithashtu, konstatohet se ky proces i kryer nga OST i ka ofruar shërbimin të gjithë pjesëmarrësve të tregut të energjisë elektrike, me të njëjtat terma dhe kushte dhe në mënyrë jodiskriminuese.

4.1.4.4 Marrëdhënia me palët përgjegjëse për balancim

Në bazë të Rregullave të Përkohshme të Tregut miratuar me Vendim të ERE nr. 139 të datës 15/08/2016, OST kryen kompensimet e ndërsjellta ndërmjet palëve për disbalancat e krijuara në sistem. Pjesëmarrësit e tregut të regjistruar në OST duhet të nënshkruajnë formularin perkates³ në mënyrë që të bëhen palë përgjegjëse balancimi sipas Rregullave të Përkohshme të mekanizmit balancues, miratuar me vendim të ERE nr.193, datë 24.11.2017, ku përcaktohen të drejtat dhe përgjegjësitë e ofruesve të shërbimeve balancuese, mekanizmin për përcaktimin e çmimit për shërbimet balancuese të shfrytëzuara nga Operatori i Sistemit Transmetues, mekanizmin për përcaktimin e çmimeve të disbalancave, kompensimin financiar të disbalancave të palëve përgjegjëse për balancim dhe çështje të tjera që lidhen me operimin e tregut sipas kërkesave që dalin nga Ligji nr. 43/2015 “Për Sektorin e Energjisë Elektrike” i ndryshuar.

³ Sipas Aneksit A1 të Rregullave të Përkohshme të Mekanizmit Balancues

Nga monitorimi rezulton se kjo marrëdhënie e OST me palët pergjegjëse për balancim rregullohet mbi baza transparence dhe mosdiskriminimi. Gjithe informacioni i nevojshëm mbi këtë proces është i publikuar në website e OST.

4.2 Konfidencialiteti i të dhënave dhe i informacionit të ndjeshëm tregtar

Referuar pikës 28 të Programit të Pajtueshmërisë OST duhet të sigurojë konfidencialitetin e informacionit të ndjeshëm tregëtar të siguruar nga OST gjatë aktiviteteve funksionale dhe/ose komerciale, dhe duhet të marrë të gjitha masat e arsyeshme dhe të matura për të shmangur shpërndarjen diskriminuese te informacionit te ndjeshëm tregëtar në lidhje me aktivitetet të cilat përmbajnë vlera tregëtare për persona të tjerë.

Për të verifikuar përmbushjen e këtij detyrimi, është kërkuar informacion mbi sistemet e teknologjisë së informacionit që OST ka në administrim, të dhënat që hidhen në këto sisteme si dhe të dhënat që merren nga palët e treta nëpërmjet këtyre sistemeve.

4.2.1 Sistemet e Teknologjisë së Informacionit

Një nga funksionet kyçe të Operatorit të Sistemit të Transmetimit është të zhvillojë sistemin e transmetimit në përputhje me kërkesat afatgjata të furnizimit të vendit me energji elektrike, si dhe të koordinojë zhvillimin e rrjetit si brënda vendit ashtu dhe me fqinjët. Programet dhe sistemet kompjuterike të cilat shërbejnë për komandimin apo monitorimin e rrjetit elektrik zënë një vend të vecantë dhe janë në fokus të vazhdueshëm përse i përket sigurisë së tyre apo përditësimeve që nevojiten. Gjithashtu OST sh.a. zotëron një rrjet të brëndshëm të transmetimit të të dhënave i cili përbëhet nga kabla OPGW të pajisur me fibra optike për lidhjet midis nënstacioneve dhe nga kabla LAN për rrjetet lokale të njëjësive apo nënstacioneve të OST sh.a.

OST sh.a. ka në pronësi dhe përdor disa sisteme kompjuterike të cilët shërbejnë për menaxhimin e rrjetit energjistik brenda vendit si dhe në linjat e interkonjeksionit. Gjithashtu OST sh.a. zotëron edhe sisteme të cilat shërbejnë për shkëmbimin e informacionit me të tretët sic janë ENTSO-E, KESH sh.a., Operatorët e ndryshme privat apo shtetëror, Hec-e apo nënstacione.

✦ Sistemi SCADA/EMS (QENDRA KOMBËTARE E KONTROLLIT)

Sistemi SCADA/EMS (Sistemi I Kontrollit dhe Grumbullimit të të Dhënave/Sistemi i Menaxhimit të Energjisë) shërben për operimin e sistemit Energjetik. Ky sistemi përveç se është një zgjidhje efikase për operimin e sistemit është gjithashtu një sistem informatik i cili i siguron OST-së, si vendimmarrës në lidhje me funksionimin e sistemit të transmetimit, informacione të besueshme mbi proceset, duke u mundësuar kështu operatorëve të menaxhojnë sistemin e energjisë në një mënyrë optimale. Platforma e tij e hapur dhe e gjithanshme lejon integrim të lehtë të sistemeve të tjera informative të shërbimeve duke ruajtur nivele të larta të sigurisë së IT. Aplikacionet e sistemit SCADA/EMS mund të përshtaten për kontroll dhe analizë në kohë reale, si dhe për qëllime optimizimi dhe planifikimi. Në Sistemin kryesor SCADA të Operatorit të Sistemit të Transmetimit të Shqipërisë, OST sh.a., monitorohen dhe operojnë në kohë reale të gjitha stacionet 220/400 kV

dhe stacionet më të rëndësishme 110 kV. Stacioni kryesor i Sistemit SCADA / EMS është instaluar në ambientet e QDK, OST. Për të garantuar nivelin më të lartë të disponueshmërisë dhe besueshmërisë, sistemi është plotësisht redundant në drejtim të infrastrukturës Hardware dhe Software.

↓ **Sistemi Emergjent i Kontrollit (ECC)**

Sistemi ECC operon në konsistencë me Qendrën ekzistuese Kombëtare të Kontrollit (QDK), e implementuar në nënstacionin Tirana2 400 kV. Implementimi i një sistemi Emergjent Kontrolli, ka ardhur si pasojë e zbatimit të direktivave të ENTSO-E mbi garantimin e vazhdueshmërisë së proceseve për OST-në, e cila duhet të ketë në dispozicion në çdo kohë dhe pa ndërprerje vëzhgueshmërinë e Rrjetit të Transmetimit edhe në rastet e dështimit të sistemit kryesor për arsye të ndryshme. Sistemi ECC punon në mënyrë të pavarur nga sistemi SCADA/EMS i QDS, por përdor të njëjtat burime të të dhënave dhe të njëjtin rrjet telekomunikacioni.

↓ **Electronic Highway**

OST, në zbatim të direktivave kryerose të ENTSO-E, ka implementuar edhe nyjen e komunikimit për realizimin e shërbimeve të cilat shfrytëzojnë rrjetin e Electronic Highway. OST është pjesë zyrtare e Electronic Highway. Kjo nyje ndodhet në Qendrën Kombëtare të Kontrollit, në objektet e OST. Për garantimin e nivelit më të lartë të besueshmërisë dhe disponueshmërisë, sistemi është plotësisht redundant në infrastrukturë. Në kuadër të këtij projekti, OST shkëmben të dhëna në kohë reale me IPTO, CGES, ENTSO-E, nëpërmjet një rrjeti të dedikuar e të sigurtë, sipas të gjithë rekomandimeve të ENTSO-E. OST ka implementuar edhe shërbimet e tjera të kërkuara nga ENTSO-E, për të cilat EH është vetëm mjet transmetues i tillë si sistemi EAS.

↓ **ENTSO-E Awareness System (EAS)**

EAS është një platformë e centralizuar e cila ju lejon Operatorëve të Sistemit të Transmetimit të shkëmbejnë të dhëna në kohë reale. EAS është një platformë informuese e cila ju pasqyron OST-ve partnere një pamje globale dhe në kohë reale të rrjetit europian të transmetimit. Operimi i kësaj platforme është shumë i dobishëm në rastet e një avarie apo shtate kritike në rrjet, pasi informacioni i paraqitur ju jep mundësinë operatorëve për të identifikuar origjinën e problemit, për të realizuar një vlerësim më të mirë të kushteve dhe arsyeve që dërguan në këtë shtatë dhe mund të ndihmojë në zgjidhjen e problemit. Përvec dërgimit në mënyrë automatike të të dhënave kryesore të sistemit tonë, operatorët raportojnë çdo ngjarje e cila ndikon në ndryshimin e gjëndjes së sistemit duke ndryshuar treguesin e gjëndjes së sistemit dhe duke paqsyruar arsyen e ndryshimit të gjëndjes së sistemit. Çdo operim në këtë sistem realizohet bazuar në dokumentin e Kodit të Rrjetit (si Udhëzues i Operimit të Sistemit).

↓ **Sistemet Lokale SCADA**

Sistemet SCADA lokale shërbejnë si nyje periferike për marrjen e të dhënave dhe transmetimit në tyre drejt qendrave të kontrollit si dhe për automatizimin e proceseve që kryhen nëpër n/ST në

pronësi të OST-së. Të dhënat ndërmjet sistemeve SCADA/EMS, SCADA/ECC dhe nyjeve periferike transmetohen duke përdorur protokollin IEC 60870-5-104 duke shfrytëzuar rrjetin e Telekomunikacionit të OST sh. a. Këto sisteme ndërveprojnë me të dy qendra të kontrollit në distance në të njëjtën kohë. Sistemet lokale SCADA janë plotësisht redundant. Për të siguruar funksionimin normal të sistemit edhe në rastet kur një nga elementet dështon, këto sisteme sigurojnë mbështetje në nivel serverash dhe posteve të punës Scada për operatorët.

✦ **Platforma e Operimit të Tregut**

OST është e detyruar të sigurojë transmetim të sigurt dhe të besueshëm të energjisë, kontroll efikas të sistemit energjetik të ndërlidhur me sistemet e energjisë të vendeve të tjera, zhvillim optimal dhe të qëndrueshëm të sistemit të transmetimit që synon përmbushjen e nevojave të klientëve dhe të gjithë shoqërisë, sigurimin e funksionimit dhe zhvillimit të tregut shqiptar të energjisë elektrike si dhe integrimin e tij në tregun rajonal dhe europian të brendshëm të energjisë elektrike.

Për të përmbushur të gjitha kërkesat e sipërpërmendura, OST sh.a. ka implementuar Platformën DAMAS nga Unicorn. Kjo platformë ofron zgjidhje të automatizuara për të trajtuar proceset që OST sh.a. duhet të përmbushë në mënyrë që të jetë në pajtim me standardet. Platforma DAMAS është e organizuar në trajtë modulare, ku modulet janë të ndërlidhur mes tyre dhe kryejnë këto funksione:

- Alokimi i kapacitetit nderkufitar.
- Accounting dhe Settlement duke kryer përlllogaritjen e flukseve në pikat e interkonjeksionit të cilat vijnë nga sistemi i matjes online.
- Skedulimi ndërkuftar duke analizuar zonën ku do të veprojnë çdo partner si dhe marrjen e informacionit për procesin e Day-Ahead apo Intraday, si dhe Skedulimi i brendshëm.
- Mekanizmi i balancimit.
- Ankandin e Sherbimeve Ndihmëse.
- Menaxhimi i të dhënave të energjisë.
- Njoftimi i Kontratave.
- Platforma e Transparencës së ENTSO-E.

Infrastruktura e platformës DAMAS është e implementuar në Ambientet e OST. Për garantimin e nivelit më të lartë të besueshmërisë dhe disponueshmërisë, sistemi është plotësisht redundant në infrastrukture. Sistemi DAMAS mund të aksesohet nga jashtë OST sh.a. nga çdo tregtar apo palë balancuese i cili është i pajisur paraprakisht me një emër përdoruesi dhe fjalëkalim duke garantuar nivel të lartë sigurie mbi integritetin e të dhënave që hidhen në këtë platformë.

✦ **Platforma e sistemit të matjes**

Platforma e sistemit të matjes është e përbërë nga platforma kryesore e menaxhimit të energjisë elektrike dhe nga platforma mbështetëse (Backup). Të dy platformat janë në lidhje paralele funksionimi.

Sistemi i komunikimit ndërmjet platformave dhe pikave të matjes (matesit kryesor dhe kontrollues) realizohet nëpërmjet rrjetit GSM të ofruara nga Vodafone Albania dhe Telekom Albania, rrjetit GPRS të ofruara nga kompanitë celulare ALBtelekom dhe Telekom Albania duke përdorur komunikimin IPsec VPN dhe TCP nëpërmjet OPGW të Rrjetit të Telekomunikacionit të OST sh.a.

Për të garantuar nivelin më të lartë të disponueshmërisë dhe besueshmërisë, sistemi është i mbyllur nga rrjeti i jashtëm dhe i lejueshëm vetëm nga adresa IP të dedikuara. Gjithashtu është i ndërtuar me mbrojtje nga Firewall dhe Antivirus të licensuar dhe rinovuara sipas afateve në kohe.

Platforma e sistemit të matjes është në komunikim të dedikuar me platformën e menaxhimit të Operatorit të Tregut "DAMAS". Platforma e sistemit të matjes transmeton të dhëna nëpërmjet protokollit FTP në format CVS ose xml, ose nëpërmjet ndërfaqes Web për marrjen e të dhënave nga operatori i tregut. Nëpërmjet këtij procesi realizohet leximi dhe dërgimi automatik i të dhënave të energjisë elektrike nga linjat e interkonjeksionit në platformën e ENTSO-E.

Platforma e sistemit të matjes mundeson komunikim me sistemet SCADA dhe MiniSCADA me IEC 60870-5-104 dhe IEC 60870-5-101 me ndërfaqen e Portës së të Dhënave SCADA (gjendja aktuale jo i lidhur).

Gjenerimi i të dhënave të platformës së Menaxhimit të Energjisë Elektrike nëpërmjet ndërfaqes Web realizohet nëpërmjet LAN të brendshëm dhe IP të dedikuara të rrjetit të brendshëm të OST sh.a.

Aksesimi i të dhënave në ndërfaqen Web është i menaxhueshëm nga Administratori i rrjetit sipas kërkesave të përdoruesve të brendshëm të OST sh.a. të autorizuar më parë.

↓ Sistemi Oracle EBS

Ky sistem përdoret për përpunimin e të gjitha të dhënave financiare të OST sh.a. duke menaxhuar në këtë mënyrë faturat dhe pagesat. Sistemi në fjalë gjithashtu është i integruar me sistemin e burimeve njerëzore i cili shërben për menaxhimin e punonjësve të kompanisë. Në këtë sistem gjithashtu ruhen dhe dokumentet e ndryshme të OST sh.a. në mënyrë elektronike.

↓ Sistemi PSSE

Ky sistem përdoret për krijimin e modeleve të rrjetit sipas formateve të kërkuara nga ENTSO-E,

↓ Sistemi ODMS

Ky sistem është krijuar nga ENTSO-E dhe shërben për shkëmbimin e modeleve të rrjetit midis TSO-ve pjesë e saj. OST sh.a. i kalon modelet e rrjetit në sistemin ODMS dhe më pas i dërgon drejt ENTSO-E.

⚡ Sistemi Antivirusit Sophos

Ky sistem antivirusi është i instaluar në çdo kompjuter apo server të OST sh.a. dhe kryen mbrojtjen e pajisjeve elektronike nga viruse të ndryshëm. Ky sistem është i pajisur me një sistem monitorimi qendror në mënyrë që të mundësojë menaxhimin më të thjeshtë të kompjuterëve si dhe të rrjetit.

⚡ Sistemi WebProx Sophos

Ky sistem monitoron të gjithë trafikun e internetit të krijuar nga përdoruesit apo pajisjet e OST sh.a. dhe kryen bllokimin e faqeve të padëshiruara apo të faqeve që përmbajnë viruse. Ky sistem është i pajisur me një sistem monitorimi qendror në mënyrë që të mundësojë menaxhimin më të thjeshtë të kompjuterëve si dhe të rrjetit.

⚡ Sistemi i mbrojtjes së email-eve Ironport

Ky sistem monitoron gjith trafikun e email-eve që vijnë drejt OST sh.a. duke i analizuar ata dhe duke bërë kategorizimin e tyre. Ky sistem krye mbrojtjen e përdoruesve të email-it nga email-a të tipit SPAM.

4.2.2 Siguria e sistemeve te informacionit

Nga informacioni i siguruar pranë Drejtorisë të Teknologjisë së informacionit rezulton se janë marrë një sërë masash për të rritur sigurinë e informacionit dhe të sistemeve dhe konkretisht:

- Në vitin 2018 është kryer “Penetration Test” i të gjithë sistemeve dhe programeve kompjuterik nga një kompani e huaj e cila ka ekspertizë në fushën e sigurisë së informacionit. Bazuar në raportin e dorëzuar prej kësaj kompanie dhe duke u konsultuar me ta janë marrë masat për rritjen e sigurisë së informacionit;
- Në vitin 2018 nga ana e OST sh.a. u krye blerja e një sistemi antivirus i cili përdoret aktualisht për të mbrojtur sistemet e kompjuterëve personal si dhe të serverave të ndryshëm. Ky sistem përmban një konsolë monitorimi qendror i cili kryen monitorimin e rrjetit kompjuterik për viruse si dhe njofton për çdo virus të identifikuar në rrjet;
- Në vitin 2018 nga ana e OST sh.a. u krye blerja e një sistemi Internet Proxy i cili analizon gjith trafikun e internetit në OST sh.a. dhe kryen bllokimin automatik të faqeve të padëshiruara apo faqeve web të cilat përmbajnë viruse. Edhe ky sistem përbëhet nga një konsolë qendrore monitorimi/menaxhimi nga ku bëhet raportimi i problemeve të gjetura në trafikun e internetit;
- Email-et e OST sh.a. mbahen në dy servera të cilët ndodhen në dhomat teknologjike të OST dhe i gjithë trafiku i emailave kalon nëpërmjet një pajisjeje kontrolli e tipit IronPort duke bërë bllokimin e email-ave me viruse apo të email-ave nga dërgues të dyshimtë;
- Në vitin 2018 janë zëvendësuar rreth 35% e kompjuterëve të vjetër personal me kompjutera të rinj të cilët kanë sistem operimi të përditësuar duke rritur në këtë mënyrë edhe sigurinë e vet sistemit;

- Rrjetat fizik të cilët shërbejnë për të transmetuar të dhëna shumë të rëndësishme sic janë të dhënat SCADA apo ato të matjes janë tërësisht të ndara nga rrjeti LAN i përdoruesve të OST duke siguruar në këtë mënyrë një siguri të lartë fizike dhe softwerike të këtyre sistemeve;
- Sistemet SCADA nuk janë të ekspozuara në internet. Transmetimi i informacioneve nga nyjet periferike në drejtim të sistemeve SCADA realizohet nëpërmjet rrjetit të brendshëm të telekomunikacionit i cili është në pronësi të OST dhe përbëhet nga fibra optike. Profilet e përdoruesve janë të mirëpërcaktuar sipas roleve që duhet të kryejnë në sistem.
- Sistemi SCADA/EMS shfrytëzon software dhe pajisje firewall të certifikuar nga prodhuesit, nëpërmjet të cilave arrijmë të përditesojmë politika sigurie, monitorim proaktiv të shkëmbimit të të dhënave në rrjetin SCADA si dhe marrje masa vlerësuese dhe parandaluese për rritjen e sigurisë të këtyre sistemeve. Gjithashtu përdoren dhe Software të licensuar të posacem të cilët kryejnë masa parandaluese dhe bllokuese mbi viruset e infiltruar në këto sisteme.
- Pajisjet e vecanta të përdorura nga sistemi SCADA janë Firewall të dedikuar dhe redundant ndërmejt njëri tjetrit, Servera të cilët autorizojnë aksesin në këto sisteme dhe antiviruse të licensuar.

OST sh.a. nëpërmjet Drejtorisë së TI kryen vazhdimisht vëzhgime përsa i përket problemeve që lindin në sistemet kompjuterike apo rrjetin WAN/LAN në menaxhim të saj. Gjithashtu DTI nëpërmjet sektorëve të saj njofton zyrtarisht menaxhimin për çdo problem i cili përbën kërcënim për sigurinë e të dhënave apo sigurinë fizike të pajisjeve. Në varësi të nevojave dhe kërkesave të reja funksionale DTI përgatit çdo vit planin e buxhetit për vitin e ardhshëm dhe e dorëzon atë për aprovim pranë menaxhimit. Gjithashtu në raste të rralla kur ndodhin avari apo probleme të paparashikuara DTI kërkon për arsye emergjente fonde shtesë nëse nevojiten për riparimin e avarive apo problemeve të paparashikuara. DTI nëpërmjet specialistëve të vet ka kontakte të vazhdueshme me grupe ekspertësh të ENTSO-E dhe kryen menaxhimin dhe adresimin e kërkesave të ENTSO-E për sisteme të reja kompjuterike.

Sa i përket masave të marra në kuadër hartimit të një plani masash/politikash sipas standardeve të BE dhe praktikave më të mira europiane që zbatohen në këtë fushë, për menaxhimin e situatave kritike si dhe certifikimin e OST sh.a me ISO 27001 mbi Cyber Security, nga informacioni i marrë pranë strukturave përkatëse rezulton se:

Ne zbatim të Vendimit nr. 43, datë 09.10.2018 të Këshillit Mbikqyrës të OST sh.a, për disa ndryshime në Vendimin nr. 36, datë 18.10.2018 të Këshillit Mbikqyrës të OST sh.a për "Miratimin e programit të zhvillimit ekonomik në OST sh.a" për vitin 2018", OST sh.a ka ngritur grupin e punës për përgatitjen e dokumentacionit teknik për objektin e prokurimit "Përmirësimi i infrastrukturës së sigurisë kibernetike".

Në dokumentacionin e përgatitur është kërkuar auditim i specializuar për të gjithë sistemet me të cilat operon aktualisht OST (sistemi SCADA, DAMAS, sistemi Matjes dhe infrastruktura IT), në mënyrë që të vlerësohen dhe identifikohen komponentët kryesorë të infrastrukturave që mund të impaktohen nga nje sulm kibernetik, përgatitja e një liste rekomandimesh mbi përmirësimet që ka nevojë sistemi e rankuar sipas rëndësisë dhe përgatitjen e një plani konfidencial sigurie bazuar në vlerësimet e riskut të aseteve në zotërim. Këto masa parashikohen edhe në ligjin nr. 2/2017 “Mbi sigurinë kibernetike” dhe VKM nr. 222 datë 26.4.2018 “Për miratimin e listës së infrastrukturave kritike të informacionit dhe të listës së infrastrukturave të rëndësishme të informacionit” ku OST bën pjesë dhe është tashmë në proces auditimi të vazhdueshëm nga AKCESK (Agjencia kombëtare për certifikimin elektronik dhe sigurinë kibernetike) mbi zbatueshmërinë e këtyre masave nga OST sh.a.

Rezulton se deri në fund të vitit 2018 nuk është finalizuar procedura e prokurimit me objekt “Përmirësimi i infrastrukturës kibernetike”.

Për më tepër, me vendim të Këshillit Mbikqyrës nr. 59, datë 15.01.2019 “Për disa ndryshime në vendimin e Këshillit Mbikqyrës të OST sh.a. “Për miratimin e programit ekonomik për vitin 2019”, zëri “Përmirësimi i infrastrukturës kibernetike” është hequr nga regjistri i investimeve të planifikuara për vitin 2019.

Nga informacioni i marrë nga DTI, DOS dhe DT te cilët kanë në administrim platformat e larpërmendura rezulton se nuk janë kryer trajnime për punonjësit që kanë të drejta aksesit në këto platforma, në lidhje me sigurinë e informacionit dhe trajtimin e informacionit konfidencial dhe të ndjeshëm tregtar.

Ndërkohë në datë 02.05.2018 është miratuar Rregullorja e Administrimit të Sistemit DAMAS nr.185/1 prot., ku përcaktohen në menyre te detajuar:

- Rregullat për menaxhimin e sistemit DAMAS nga përdoruesit e këtij sistemi;
- Klasa dhe masat e sigurisë;
- Procedurat e realizimit të proceseve të backup/restore;
- Rregullat për administrimin e fjalëkalimeve.

4.2.3 Të dhënat e platformave

Platformat elektronike të menaxhuara nga OST përmbajnë të dhëna teknike, financiare mbi aktivitetin e OST të cilat hidhen nga punonjës të OST që kanë të drejta aksesit dhe disa prej të cilave aksesohen nga përdoruesit e sistemit të transmetimit.

4.2.3.1 Të dhënat që hidhen nga përdoruesit e sistemeve

Sistemet SCADA mbledhin në kohë reale dhe përpunojnë të dhënat e sistemit elektroenergjitik (të tilla si: fuqia active, reactive, rrymë, tension, frekuence, cos ϕ , pozicion ancafkash, pozicionet e elementeve komutuese, alarme mbi gjendjen e sistemit etj) për qellime monitorimi dhe analizash, me fokus kryesor në ruajtjen e qëndrueshmërisë së sistemit elektro energjitik, marrjes së masave në

kohë dhe me eficence për parandalimin e avarive dhe minimizimin e kontigjencave. Ato kryejnë gjithashtu kontroll (komandim në distancë) të elementeve të sistemit elektroenergjetik, analiza të sistemit të transmetimit në kohë reale si dhe parashikimin e kongjestionëve në rrjet në rrafshet kohore të ndryshme.

Sistemi DAMAS, ndërfaqëson me një sërë platformash e sistemesh të tilla si:

- Sistemi i matjeve të OST sh.a (QME);
- Platforma e Transparencës së ENTSO-E;
- Zyren e alokimit të kapaciteteve për Europën Juglindore (SEE CAO);
- Qendrën e koordinimit të shkëmbimeve ndërkufitare (Verification Platform);

Të dhënat që ngarkohen në këtë platforme kryhen nga përdoruesit e kesaj platforme të cilët janë punonjës të OST ose pjesëmarrës të regjistruar në tregjet e energjisë dhe këto të dhëna lidhen me proceset specifike të cilat zhvillohen nga ky sistem dhe në varësi të rolit që kanë përdoruesit.

4.2.3.2 Informacioni që palët e treta marrin nëpërmjet platformave

Platforma DAMAS – pjesëmarrësit e tregut, kanë një qasje të kufizuar vetëm në të dhënat dhe proceset e biznesit që lidhen me rolet të cilat luajnë ata në tregun e energjisë. Këta pjesëmarrës kanë të drejta vetëm në oraret e proceseve dhe ofertat e tyre. Në funksion të proceseve dhe kohës së zhvillimit të tyre, pjesëmarrësit zhvillojnë aktivitetet e tyre. Të dhënat të cilat shkëmbehen janë mirë përcaktuar dakortësuar mes palëve duke bërë të mundur garantimin maksimal të sigurisë të informacionit për të dhënat sensitive të karakterit tregtar.

Sistemi SCADA - palë të treta të cilat kanë akses në sistemin SCADA janë kontraktorët të cilët kanë nënshkruar një kontratë mirembajtjeje me OST sh.a për dhënie suporti mbi këto sisteme. Aksesit i këtyre kontratorëve zhvillohet mbi baze të një kanali komunikimi të enkriptuar dhe të dedikuar për përdoruesin e autorizuar kontraktualisht, në mënyrë që çdo veprim, nderhyrje ose akses të dhënash është i monitorueshem nga specialistet e sektorit SCADA.

Sistemi i matjes online – Nga ky sistem nxirren dhe përgatiten raportet ditore dhe mujore të energjisë që dërgohen brenda njësive të autorizuara më parë të OST sh.a.

Raportet ditore përfshijnë:

- Të dhënat orare të të gjitha pikave të matjeve, Ekport Aktiv dhe Import Aktiv;
- Të dhënat orare të të gjitha pikave të OSHEE-së, Eksport Aktiv dhe Import Aktiv;
- Të dhënat orare të të gjitha pikave të Konsumatorëve të Tregut të Liberalizuar të Energjisë në nivel 35 kV (të integruara përkohësisht në platformën e sistemit të matjes së energjisë në OST sh.a. deri në vendosjen në funksion të platformës së re të dedikuar për këtë proces)
- Të dhënat orare të Humbjeve në Sistem.

Raportet mujore përfshijnë:

- Të dhënat orare të të mërkurës së tretë të muajit dhe të dielës para saj, për të gjitha pikat e matjes.(Ekport, Import, Aktiv, Reaktiv, Nivel Tensioni);
- Bilancin e energjisë mujore;
- Përgatitjen e Akt-Rakordimit ndërmjet OSHEE-së dhe OST sh.a.;
- Përgatitjen e Akt-Rakordimit ndërmjet KESH dhe OST sh.a.;
- Bilancin dhe Shkëmbimin e Energjisë në Linjat e Interkonjeksionit.

I vetmi raport të dhënash që nxirret nga SME/DSHMT jashtë OST është ai i kërkuar nga Banka Botërore i cili i dërgohet vetëm personit të autorizuar në Shqipëri.

Ky raport dërgohet në formë elektronike dhe përfshin të dhënat mujore të energjisë elektrike sipas nivelit të tensionit në përdoruesit e rrjetit të OST-sha dhe Bilancet e Energjisë Elektrike të OST sh.a.

OST sh.a, në zbatim të Rregulloreve EC nr.714/2009 dhe nr.543/2013 (rregullorja e transparencës) mbi publikimin e të dhënave relevante të energjisë në platformën e transparencës, ka filluar procesin e dërgimit të të dhënave në këtë platformë në mënyrë të automatizuar, duke shfrytëzuar si burim informacioni të dhënat që gjeneron sistemi DAMAS, sipas standarteve të mirëpërcaktuara nga ENTSO-E. Të dhënat që OST aktualisht i mundëson ENSTO-E janë si më poshtë:

- Kapaciteti total i instaluar i njesive te prodhimit mbi 100 MW.
- Parashikim i gjenerimit dhe ngarkesës së vendit.
- Skedulimi ndërkufitar orar.
- Alokimi eksplicit.
- Cmimi i disbalancave.
- Pamjaftueshmëria e aseteve të transmetimit etj.

Nga informacioni i marrë dhe monitorimi i kryer rezulton se sistemet e teknologjisë së informacionit dhe rrjeti i brendshëm i OST mbrohen në mënyre efektive nga kërcënimet e viruseve nëpërmjet programeve të vecanta.

Gjithashtu, rezulton se strukturat përgjegjëse për menaxhimin e tyre përdorin metodologji të avancuara për të identifikuar dhe menaxhuar pikat e dobëta të këtyre sistemeve.

Siguria e sistemeve, për të garantuar konfidencialitetin, integritetin dhe disponueshmerine e informacionit të menaxhuar nga këto sisteme, arrihet duke përdorur teknologji të avancuar dhe duke aplikuar praktikat më të mira.

Megjithatë, sygjerohet kryerja e trajnimeve të herëpashershme me stafin e OST si përdorues të këtyre sistemeve për ndërgjegjësimin e tij në lidhje me ruajtjen e konfidencialitetit të të dhënave dhe të informacionit të ndjeshëm tregtar për të cilin vihen në dijeni gjatë ushtrimit të detyrës.

4.3 PAVARËSIA E SHOQËRISË

4.3.1 Çertifikimi i OST si operator i pavarur i transmetimit

OST sh.a. është çertifikuar nga ERE me Vendimin nr.43, datë 15.03.2017 “Mbi miratimin përfundimtar të çertifikimit të Operatorit të Sistemit të Transmetimit të Energjisë Elektrike OST sh.a” duke përmbushur në këtë mënyrë detyrimin e përcaktuar në nenin 54 dhe 58 të ligjit nr. 43/2015, “Për sektorin e energjisë elektrike” dhe nenin 9 të Direktivës 72/2009 EC, duke mbajtur parasysh rekomandimet e Sekretariatit të Komunitetit të Energjisë dhënë në “Opinionin 1/17 në bazë të nenit 3(1) të Rregullores EC nr.714/2009 dhe nenit 10(6) të Direktives 2009/72/EC – Shqipëria – Certifikimi i OST”, datë 23.01.2017.

Çertifikimi i OST nga ERE si Operator i pavarur i transmetimit të energjisë është bërë duke kërkuar nga OST dhënia e garancive shtesë në lidhje me:

- Pavarësinë e audituesit financiar;
- Mostransferimi i stafit;
- Ndarja e Operatorit të Tregut;
- Bashkëpunimin ndër-institucional për realizimin e ndryshimeve nëkuadrin ligjor dhe transferimi i kompetencave tek Ministria e Ekonomisë;
- Programi i Pajtueshmërisë dhe Zyrtari i Pajtueshmërisë.

Përmbushja e ketyre kushteve siguron pavarësinë e OST nga kompanitë vertikalisht të integruara që kryejnë ose janë të angazhuara në aktivitetet e prodhimit dhe/ose furnizimit të energjisë elektrike dhe gazit natyror dhe në të njëjtën kohë shmang sjelljet diskriminuese ndaj përdoruesve të rrjetit të transmetimit.

Përmbushja e kushteve mbi pavarësinë e audituesit financiar, mostransferimit të stafit dhe programit të zyrtarit të pajtueshmerise, janë trajtuar në këtë raport respektivisht në pikat 4.3.3.2, 4.3.2.4 dhe pika 1 (Hyrje).

Sa i përket ndarjes së Operatorit të Tregut:

Ligji nr. 7/2018, date 15.2.2018 “Per disa ndryshime dhe shtesa ne ligjin nr.43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike” ka përcaktuar afatet për krijimin e Bursës Shqiptare të Energjisë. Janë përgatitur draft Vendimet e Këshillit të Ministrave për krijimin e shoqërisë që do të ushtrojë funksionet e Bursës Shqiptare të Energjisë.

Ndërkohë OST, nëpërmjet vendimeve 54, 55, 56 dhe 57 datë 20.12.2018 të Këshillit Mbikqyrës, ka ndërmarrë të gjitha veprimet ligjore për ndarjen e Operatorit të Tregut si njësi funksionale më vete.

Sa i përket kushtit të “Bashkëpunimit ndër-institucional për realizimin e ndryshimeve në kuadrin ligjor dhe transferimi i kompetencave tek Ministria e Ekonomisë”, OST ka mbajtur korrespondencë të vazhdueshme me të gjithë institucionet përkatëse për të gjetur zgjidhjen më të mirë për përmbushjen e këtij kushti, por realizimi me sukses i tij i tejkalon kompetencat e OST.

Ne këto kushte, OST i është drejtuar ERE-s e cila me Vendim nr.58, datë 15.03.2018, ka vendosur shtyrjen e afatit të vendosur në pikën 2 të vendimit nr.43, datë 15.03.2017 “Mbi miratimin

përfundimtar të certifikimit të Operatorit të Sistemit të Transmetimit të Energjisë Elektrike OST sh.a. në përputhje me nenin 54, pika 6, te Ligjit nr.43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike” dhe nenin 9 pika 6 të Direktivës 2009/72/EC mbas marrjes së opinionit të Sekretariatit të Komunitetit të Energjisë”, deri më datë 15.03.2019.

Gjithashtu, me shkresë nr.4318/4 prot., datë 03.10.2018, OST i është drejtuar Ministrisë së Infrastrukturës dhe Energjisë mbi ndryshimet në Ligjin 43/2018 “Për sektorin e energjisë elektrike”.

4.3.2 Pavarësia e Menaxhimit

OST sh.a. është e organizuar dhe funksionon si shoqëri tregtare në baze të ligjit nr. 9901, datë 14.4.2008, “Për tregtarët dhe shoqëritë tregtare”, i ndryshuar, Statutit të shoqërisë si dhe akteve të brendshme të saj. Organet drejtuese të shoqërisë janë: Asambleja e Përgjithshme, Këshilli Mbikqyrës dhe Administratori që ushtrojnë kompetencat e tyre sipas përcaktimeve të ligjit të lartpërmendur dhe Statutit të Shoqërisë.

Në referim të nenit 135 pika “b” të Ligjit për shoqëritë tregtare ku përcaktohet se “*Asambleja e Përgjithshme merr vendime për emërimin e shkarkimin e anëtarëve të këshillit të administrimit (sistemi me një nivel) dhe (në sistemin me dy nivele) të anëtarëve të këshillit mbikëqyrës*” si dhe nenit 13 te Statutit të OST ku përcaktohet se “*Këshilli Mbikëqyrës përbëhet nga 6 (gjashtë) anëtarë të cilët emërohen nga Asambleja e Përgjithshme*”, MZHEETS⁴ në cilësinë e Asamblese së Përgjithshme ka emëruar anëtarët e Këshillit Mbikqyrës të OST, duke respektuar parashikimet e pikës 3, të VKM-së nr.317, datë 27.4.2016, “Për përcaktimin e Autoritetit Publik që Përfaqëson Shtetin si Pronar të Shoqërive të Sektorit të Energjisë Elektrike” dhe parashikimet e nenit 54 te Ligjit 43/2015 “Per sektorin e energjise elektrike”.

Gjithashtu, Administratori i shoqërisë është emëruar nga Këshilli mbikqyrës në bazë të nenit 158 të ligjit për shoqëritë tregtare ku përcaktohet se “*Këshilli i administrimit emëron një ose më shumë persona fizikë si administratorë të shoqërisë, për një afat të përcaktuar në statut, i cili nuk mund të jetë më i gjatë se 3 vjet*”, si dhe nenit 20.1 të Statutit të OST sh.a. ku përcaktohet se “*Këshilli Mbikqyrës emëron Administratorin e Shoqërisë*”.

4.3.2.1 Këshilli Mbikqyrës

Sic është përmendur më lart, Këshilli Mbikqyrës përbëhet nga 6 anëtarë në momentin e hartimit të këtij raporti. Gjatë periudhes 01.01.2018 deri më 31.12.2018, 2 (dy) prej anëtarëve të Këshillit Mbikqyrës janë zëvendësuar me Vendim nr.132, datë 26.12.2018 të Asamblesë së Përgjithshme të

⁴ sot emërtuar Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë si dhe Ministria e Financave dhe Ekonomisë, në bazë të VKM nr.504, datë 13.9.2017 dhe VKM nr.503, datë 13.9.2017, ku Ministria e Financave dhe Ekonomisë është përfaqësues i pronarit shtet për OST sh.a. pas ndarjes së kompetencave dhe fushës së përgjegjësisë së ish-MZHEETS ndërmjet këtyre dy ministrive.

OST sh.a., nënshkruar nga Ministri i Financave dhe Ekonomisë si përfaqësues i autoritetit publik që përfaqëson shtetin si pronar të aksioneve të OST sh.a.

Emërimi i anëtarëve të rinj të Këshillit Mbikqyrës është bërë në përputhje me parashikimet e nenit 135 pika “b” të Ligjit për shoqëritë tregtare si pikës 3 të VKM-së nr. 317, datë 27.4.2016 “Për përcaktimin e Autoritetit Publik që Përfaqëson Shtetin si Pronar të Shoqërive të Sektorit të Energjisë Elektrike, është përcaktuar se:

“Ministri i Energjisë dhe Industrisë dhe Ministri i Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtisë dhe Sipërmarrjes, emërojnë anëtarët e këshillave mbikqyrës të shoqërive të përcaktuara në pikat 1 dhe 2 brenda tridhjetë ditëve nga hyrja në fuqi e këtij vendimi duke zbatuar kufizimet e përcaktuara në ligjin nr. 43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike”.

Duke marrë në konsideratë ndarjen II “Statusi ligjor dhe struktura e shoqërisë” pika 3 të Programit të Pajtueshmërisë, rezulton se emërimi i anëtarëve të rinj është bërë duke respektuar kufizimet e imponuara nga neni 54 i ligjit nr.43/2015, “Për sektorin e energjisë elektrike” i ndryshuar.

4.3.2.2 Administratori

Për periudhën 01.01.2018 – 31.12.2018, OST është drejtuar nga Administratori i emëruar me vendim nr. 28, datë 21.09.2017 të Këshillit Mbikqyrës me të cilin është lidhur kontrata për administrimin e shoqërisë ku parashikohen kushte për ushtrimin e funksionit duke shmangur konfliktin e interesit si dhe ruajtjen e konfidencialitetit të informacionit të ndjeshëm tregtar, e cila është nënshkruar nga Administratori i shoqërisë.

Emërimi i Administratorit të shoqërisë është bërë në bazë të parashikimeve të nenit 158 të ligjit për shoqëritë tregtare si dhe në bazë të nenit 20.1. të Statutit të OST sh.a.

4.3.2.3 Mbledhjet e Këshillit Mbikqyrës

Për periudhën 01.01.2018 – 31.12.2018 Këshilli Mbikqyrës ka zhvilluar 12 mbledhje.

Zyrtari i pajtueshmërisë është njoftuar zyrtarisht dhe ka marrë pjesë vetëm në 1 mbledhje, të zhvilluar në 21 Janar 2018, mbledhje në të cilën është miratuar Programi i Pajtueshmërisë së OST sh.a.

Theksoj faktin se pjesëmarrja e zyrtarit të pajtueshmërisë në mbledhjet e organeve të shoqërisë sic është këshilli mbikqyrës është një e drejtë që buron nga kontrata për ofrimin e shërbimeve të zyrtarit të pajtueshmërisë (pika 56 dhe 57) dhe është vecanërisht e detyrueshme ndjekja e mbledhjeve/takimeve të përcaktuara në pikën 3.1.8 të kontratës. OST ka detyrimin t'i ofrojë zyrtarit të pajtueshmërisë të gjitha kushtet për përmbushjen e detyrimeve të marra përsipër sipas kontratës (shih nenin 5 të kontratës – detyrimet e OST).

4.3.2.4 Drejtuesit e OST

Në referim të pikës B.1 të Programit të Pajtueshmërisë, drejtuesit e OST, të tillë si Kryetari dhe Anëtarët e Këshillit Mbikqyrës, Administratori dhe personeli drejtues (drejtuesit e njësive strukturore), duhet të jenë të pavarur nga kompanitë vertikalisht të integruara ose ndonjë pjesë të tyre, gjatë ushtrimit të veprimtarisë së tyre të përditshme. Ky detyrim përfshin dhe punonjësit të raportojnë direkt tek menaxhimi për çeshtje që kanë të bëjnë me operimin, mirembajtjen dhe zhvillimin e rrjetit.

Programi i pajtueshmerisë përcakton disa kërkesa të cilat janë marrë në konsiderate nga zyrtari i pajtueshmërisë për të gjykuar në lidhje me pavaresinë e punonjësve që mbajnë poste drejtuese në OST, e konkretisht: punësimin/lidhjen profesionalisht me kompani vertikalisht të integruara ose ndonjë pjesë të tyre, përcaktimi i pagës për këta punonjës, interesi ose përfitimet financiare në mënyrë të drejtperdrejtë ose të tërthortë nga kompanitë vertikalisht të integruara ose ndonjë pjesë të tyre, transferimi nga këto kompani dhe anasjelltas, zotërimi ose jo i aksioneve në këto kompani.

Në lidhje me këto kritere, është kërkuar informacion nga Drejtoria e Burimeve Njerëzore të OST për personat e emëruar në poste drejtuese për vitin 2018, backgroundin e tyre profesional sipas CV-ve, librezën e tyre të punës si dhe kontraten individuale të punës.

Informacioni është kërkuar që nga data e hyrjes në fuqi të Programit të Pajtueshmërisë, miratimi i këtij programi nga Enti Rregullator i Energjisë Elektrike.

Nga shqyrtimi i dokumentacionit të vënë në dispozicion nga Drejtoria e Burimeve Njerëzore rezulton se:

Janë lidhur kontrata të reja pune për 4 punonjës: 2 në nivel drejtor dhe 2 në nivel shefi sektori, dhe për 1 punonjës është bërë ngritje në detyrë në nivelin drejtor nga shef sektori.

Nuk rezulton që këta punonjës të kenë patur marrëdhënie pune/interesi/përfitime financiare nga kompanitë shtetërore të prodhimit apo shpërndarjes së energjisë elektrike.

Pagat e tyre janë përcaktuar në bazë të Udhëzimit dhe strukturës së pagave të OST miratuar me vendim të Këshillit Mbikqyrës.

Mostransferimi i stafit të Operatorit të Sistemit të Transmetimit të energjisë elektrike të ndërmarrjet/sipërmarrjet që kryejnë ndonjë nga veprimtaritë e prodhimit apo furnizimit të energjisë elektrike, është një nga kushtet e vendosura në Vendim e ERE nr.43, datë 15.03.2017 “Mbi miratimin përfundimtar të certifikimit të Operatorit të Sistemit të Transmetimit të Energjisë Elektrike OST sh.a. në përputhje me nenin 54, pika 6, të Ligjit nr.43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike” dhe nenin 9 pika 6 të Direktivës 2009/72/EC mbas marrjes së opinionit të Sekretariatit të Komunitetit të Energjisë”.

Në përmbushje të këtij detyrimi OST ka bërë ndryshime në Kontratën Kolektive të punës ku ka përcaktuar se punonjësit që mbajnë pozicione “Drejtor” dhe raportojnë direkt tek Administratori

i Shoqërisë dhe “Shef Sektori” të lidhur me aktivitetet e përditshme të shoqërisë, nuk do të punësohen tek ndërmarrjet/sipërmarrjet që kryejnë ndonjë nga veprimtaritë e prodhimit apo furnizimit të energjisë elektrike, për një periudhë 1 vjecare pas përfundimit të marrëdhënies së punës me OST sh.a. dhe ka informuar ERE-n mbi këtë përcaktim, me anë të shkresës nr.2143 prot., datë 16.03.2018.

Kontrata individuale e punës e hartuar në bazë të dispozitave të Kodit të Punës, akteve nënligjorë në fuqi që rregullojnë marrëdhëniet e punës si dhe akteve të brëndshme të shoqërisë të detyrueshme për t’u zbatuar, përmban parashikime në lidhje me mënyren e përdorimit dhe trajtimit të informacionit konfidencial nga punonjësit që janë në dijeni të tij për shkak të pozicionit që ato mbajnë, që është një nga kriteret e pavarësisë së punonjësve gjatë ushtrimit të detyrës së tyre.

Duke marrë parasysh rëndësinë e këtij kriteri, parashikimet e ligjit për sektorin e energjisë elektrike dhe të akteve të tjera në fuqi mbi trajtimin e informacionit konfidencial si dhe sekretit tregtar që punonjësit e OST vihen në dijeni për shkak të detyrës, konsiderohet e nevojshme dhe një deklaratë/kontratë konfidencialiteti për punonjësit në pozicione drejtuese në OST sipas kategorive të përcaktuara në Aneksin bashkëlidhur Amendamentit nr.2, datë 13.03.2018 të Kontratës Kolektive për punonjësit e OST sh.a.

4.3.3 Pavarësia financiare

Monitorimi i përmbushjes së këtij detyrimi është bërë duke marrë parasysh programin ekonomik për vitin 2018 dhe miratimin e tij, pasqyrat financiare, dhe audituesit ligjorë të emëruar.

4.3.3.1 Programi ekonomik

Në lidhje me këtë kriter janë marrë në shqyrtim miratimi i programit ekonomik për vitin 2018 si dhe emërimi i audituesve ligjorë për auditimin e pasqyrave financiare.

Nga shqyrtimi i dokumentacionit të vënë në dispozicion rezulton se:

Këshilli Mbikëqyrës i OST sh.a. me Vendim Nr.36, datë 18/10/2017 ka miratuar programin e zhvillimit ekonomik të OST sh.a., për vitin 2018, miratuar me shkresë nr.14849/2, datë 21.11.2017 të Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë në cilësinë e Aksionerit të Vetëm.

Për të hartuar Programin e Zhvillimit Ekonomik janë marrë parasysh faktorët e mëposhtëm⁵:

- Parashikimet afatmesme dhe afatgjata të investimeve, programimi i shpenzimeve operative të nevojshme për ushtrimin e aktivitetit normal në funksion të një shërbimi sa më të plotë dhe cilësor dhe përdorimi me efikasitet i aseteve të kompanisë;
- Kërkesat e Njësive Operative drejtuar OST-së;
- Realizimet ndër vite për secilin zë, realizimi faktik 9 mujor për vitin 2017 si dhe parashikimi për pritshmerinë e vitit 2018.

⁵ Të dhënat janë siguruar nga Drejtoria Ekonomike, materialet shpjeguese dërguar Këshillit Mbikëqyrës për miratimin e programit ekonomik për vitin 2018.

- Struktura organizative e OST sh.a.

Gjatë vitit 2018, programi ekonomik është ndryshuar me Vendimet e Këshillit Mbikqyrës:

- Vendim nr. 3, datë 26.01.2018, miratuar me shkresë 2519/1 prot., datë 20.02.2018 të MFE. Këto ndryshime janë bërë për shkak të miratimit të tarifës së transmetimit nga ERE me vendim nr.210, datë 28.12.2017 duke vendosur që tarifa për vitin 2018 të jetë 0.75 lekë kWh, ndërkohë që parashikimi i bërë ishte në vlerën 1.40 lekë/kWh.
- vendim nr. 21, datë 26.04.2018;
- vendim nr. 39, datë 12.07.2018;
- vendim nr. 43, datë 09.10.2018.

Këto ndryshime janë kryer me qellim përshtatjen e programit me kushtet aktuale e teknike të OST, duke bërë rialokim fondesh të parashikura për investime, pa patur ndikim në tërësinë e programit ekonomik.

Qëndrimi i zyrtari të pajtueshmërisë në lidhje me ndryshimet e shpeshta të programit ekonomik gjatë vitit 2018 është shprehur më lart në pikën 4.1.2 të Raportit.

4.3.3.2 Pasqyrat financiare

Pasqyrat Financiare të OST përgatiten në përputhje me Standartet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar (SNRF) të publikuara nga Bordi i Standarteve Ndërkombëtare të Kontabilitetit ("IASB") dhe interpretimeve të publikuara nga Komiteti i Interpretimeve të Raportimeve Financiare Ndërkombëtare ("IFRIC") të IASB.

Me shkresën nr. 22817/2 Prot datë 27.18.2018 të Aksionerit të Vetëm janë emëruar Ekspertët Kontabël të Autorizuar për kryerjen e auditimit ligjor të detyrueshëm dhe çertifikimin e Pasqyrave Financiare të OST sh.a.

Aktualisht OST sh.a është në proces auditimi cili pritet të mbyllet në ditët në vijim. Raporti i Audituesve së bashku me pasqyrat financiare dhe shenimet shpjeguese i paraqiten për miratim këshillit mbikqyrës dhe më pas MFE në cilësinë e aksionarit të vetëm.

Gjithashtu Pasqyrat Financiare të OST sh.a për vitin 2018 janë në proces auditimi nga shoqëria Grant Thornton” shpallur fitues i procedurës së prokurimit me objekt “Auditimi nga një shoqëri e pavarur audituese i Pasqyrave financiare të OST sh.a për vitin 2018 sipas Standarteve Ndërkombëtare të Auditimit” në zbatim të kërkesave të donatorëve të shoqërisë.

4.3.3.3 Audituesit ligjorë

Me shkresë nr.2817/2 prot. datë 27.12.2018 “Emërim eksperti”, Ministri i Financave dhe Ekonomisë ka emëruar ekspertët kontabël për të kontrolluar dhe çertifikuar llogaritë vjetore të OST për vitin 2018.

Për të verifikuar pavarësinë e audituesit financiar që është një nga kërkesat e vendimit të ERE-s për çertifikimin e OST, u verifikuan ekstraktet historike të shoqërive KESH sh.a. dhe OSHEE sh.a

e konkretisht urdhërat nr. 14755 prot., datë 11.12.2018 dhe nr. 14756 prot., datë 11.12.2018 të Ministrit të Infrastrukturës dhe Energjisë në cilësinë e përfaqësuesit të aksionarit të vetëm për këto shoqëri me te cilët emërohen ekspertet kontabel për të kontrolluar dhe certifikuar llogaritë vjetore për vitin 2018. Nga verifikimi rezulton se ekspertët e caktuar me anë të këtyre urdhërave janë të ndryshëm nga ato të caktuar me anë të urdhërit nr.2817/2 prot. datë 27.12.2018 “Emërim eksperti”, Ministri i Financave dhe Ekonomisë për të kontrolluar dhe certifikuar llogaritë vjetore të OST, duke përmbushur në këtë mënyrë kushtin për pavarësinë e audituesve ligjorë.

Kontrata nr. 1569 prot., datë 28.02.2019 “Për kryerjen e auditimit ligjor të detyrueshëm të pasqyrave financiare për vitin ushtrimor të mbyllur më 31.12.2018 të shoqërisë OST sh.a.”, lidhur ndërmjet OST dhe audituesve ligjore, përmban klauzola mbi konfidencialitetin e informacionit të mbledhur gjatë kryerjes së shërbimit nga ekspertët, si dhe përgjegjësinë për dëmshpërblim në rast të shkeljes së tyre.

4.3.4 Pavarësia operationale

Pavarësia operationale ka të bëjë me (i) burimet e duhura teknike, njerëzore apo të tjera të nevojshme për të operuar në mënyrë eficente dhe (ii) një seri kufizimesh në marrëdhëniet me kompanitë vertikalisht të integruara, të cilat sigurojnë konfidencialitetin e informacionit të ndjeshëm tregtar, referuar kushteve të Programit të Pajtueshmërisë.

Rezulton se stafi i OST nuk ka marrëdhënie punësimi me kompanitë vertikalisht të integruara që kryejnë ose janë të angazhuara në aktivitetet e prodhimit dhe/ose furnizimit të energjisë elektrike dhe gazit natyror ose degë të tyre.

Gjithashtu, OST siguron shërbime të suportit teknik nga palë të treta në bazë të kontratave të lidhura.

Nga verifikimi i këtyre kontratave rezulton se ato janë në pajtueshmëri me kushtet e programit të pajtueshmërisë (klauzolat e konfidencialitetit).

- Sa i përket ndarjes së ndonjë sistemi informacioni (në terma të hardware dhe software) me ndonjë nga kompanitë vertikalisht të integruara që kryejnë ose janë të angazhuara në aktivitetet e prodhimit dhe/ose furnizimit të energjisë elektrike dhe gazit natyror ose degë të tyre ose kontraktorë të tyre në lidhje me sistemet e tyre të sigurise dhe te informacionit, pas marrjes së informacionit nga Departamenti i Operimit të Sistemit rezulton se:
  1. Me anë të shkresës Nr.20638/1, datë 28/12/2018, OSHEE ka kërkuar nga OST lejimin e punonjësve të firmes së kontraktuar për zbatimin e projektit të OSHEE për sistemin SCADA në rrjetat e shpërndarjes. Punimet e parashikuara lidhen me sistemet e monitorimit dhe kontrollit të instaluar në N/stacionin Tirana 1 220 kV. Punimet janë kryer nën mbikqyrjen e ekipit të OST. OSHEE në përmbushje të aktivitetit të saj, ka parashikuar integrimin me pajisjet dhe sistemet e monitorimit të OST sh.a për asetet të cilat janë në

menaxhimin e tyre, me konkretisht për traktet 35 dhe 20 kV. OSHEE do të lexojë informacionet si më poshtë vijon:

- Matjet Analoge (fuqi active, reactive, rrymë, tension për këto trakte);
- Të dhënat dixhitale mbi gjendjet e elementeve komutuese për këto trakte.

Ndërkohë, në lidhje me rrjetin e transmetimit të të dhënave, është marrë informacion nga OSHEE se rrjeti i komunikimit nga nenstacioni në OSHEE Qëndrore është i izoluar nga çdo rrjet tjetër (është i dedikuar vetëm për sistemin SCADA). Në lidhje me sigurinë, rrjeti është intranet i mbyllur dhe nuk ka dalje ne Internet apo me rrjetin e OSHEE. Pikat ndërmjet tyre janë lidhur me “dark fiber”. Janë përdorur router /firewall me filtrim IP që bëjnë të mundur vetëm lejimin e paketave legjitime. RTU janë konfiguruar në mënyrë që të njohin vetëm IP e Qendrës Dispecer dhe bejnë “drop” paketat e tjera.

2. Për sa i përket KESH sh.a, ai ka percjellë një kërkesë zyrtare pranë OST-së duke kërkuar vënien në dispozicion të një posti operator për sistemin SCADA. Rezulton se kjo lidhje është bërë e mundur vetëm pasi KESH ka plotësuar të gjitha kërkesat e parashtruara nga OST për mbrojtjen e informacionit. Transmetimi i të dhënave ndërmjet të 2 kompanive është i dedikuar (pike me pike), realizohet nëpërmjet fibrës optike dhe nga të 2 krahët janë të implementuara pajisje Firewall Layer 3, nëpërmjet të cilit është dedikuar një lidhje virtuale me VPN. Këto konfigurime bëjnë të mundur vetëm lejimin e shkëmbimit të paketave legjitime ndërmjet sistemeve, duke mos lejuar ndërhyrjen në rrjet të palëve të treta të pa autorizuara. Gjithashtu, KESH ka qasje të kufizuar në sistem, e cila konsiston në vëzhgueshmërinë e skemave të të 3 Hidrocentraleve që ka në menaxhim. Përdoruesi i autorizuar logohet nëpërmjet kredencialeve të dedikuara në sistem.

Ndarja e sistemeve të informacionit me këto 2 shoqëri bëhet në respektim të kushteve të vendosura në programin e pajtuëshmerisë në pjesën A dhe B, mbi sigurinë e informacionit dhe konfidencialitetin e të dhënave.

Shpjegime të hollësishme mbi sigurinë e sistemeve të teknologjisë së informacionit dhe konfidencialitetin e informacionit të ndjeshëm tregtar janë dhënë në pikën 4.2.1 të këtij Raporti.

KAPITULLI II

5. Rekomandimet e zyrtarit të pajtuëshmërisë për një implementim sa më eficient të programit të pajtuëshmërisë

Kjo pjesë e raportit paraqet procedurat e nevojshme që duhen ndjekur për të zhvilluar dhe implementuar një seri veprimesh të cilat do të aktivizojnë sensin e kultures korporative për ndërgjegjësimin e stafit të shoqërisë mbi çështjet e pajtuëshmërisë.

5.1 Ndryshime në website-in zyrtar të OST

Referuar legjislacionit të BE në masën që është i detyrueshem për tu zbatuar si dhe atij shqiptar që rregullon sektorin e energjisë elektrike si dhe veprimtarinë e OST në veçanti, konsiderohet e arsyeshme të krijohet një rubrikë e vecantë në website-in e OST te titulluar “Zyrtari i Pajtueshmërisë”. Kjo rubrikë do të jetë e natyrës informative dhe do të përmbajë instrumente të lidhura me pajtueshmërinë si p.sh. programi i pajtueshmërisë, Direktivat e BE, legjislacionin shqiptar mbi sektorin e energjisë (i pasqyruar në website tashmë) si dhe Raportet Vjetore të Pajtueshmërisë.

5.2 Kanali i komunikimit

Në mënyrë që të sigurohet pajtueshmëria me kuadrin ligjor e rregullator të aplikueshëm që rregullojnë veprimtarinë e OST nga ana e organeve drejtuese dhe stafit te shoqërisë, është e nevojshme të vendoset nje kanal komunikimi ndërmjet zyrtarit të pajtueshmërisë nga njëra anë dhe stafit të shoqërisë si dhe përdoruesve të sistemit nga ana tjetër. Ky komunikim synon të sigurojë që zyrtari i pajtueshmërisë të marrë dijeni për cdo rast që ka të bëjë me sjellje joetike dhe joligjore (p.sh. konflikti i interesit, nxjerrja e informacionit konfidencial, trajtim diskriminues i përdoruesve të sistemit, mospajtueshmëri me programin e pajtueshmërisë ose politikat e OST) dhe që anonimati i personave që raportojnë këto raste do të ruhet tërësisht. Ky kanal komunikimi do të konsistojë në këto mënyra komunikimi:

- komunikim nëpërmjet email-it nëpërmjet adresës që do të publikohet në rubrikën “Zyrtari i Pajtueshmërisë”;
- komunikim në rrugë postare.

5.3 Pjesëmarrja në mbledhjet e organeve drejtuese të shoqërisë

Pjesëmarrja e zyrtarit të pajtueshmërisë në mbledhjet e organeve të shoqërisë sic është këshilli mbikqyrës është një e drejtë që buron nga kontrata për ofrimin e shërbimeve të zyrtarit të pajtueshmërisë si dhe nga përcaktimet e programit të pajtueshmërisë (pika 56 dhe 57) dhe është vecanërisht e detyrueshme ndjekja e mbledhjeve/takimeve të përcaktuara në pikën 56.1-56.3 të programit. OST ka detyrimin t’i ofrojë zyrtarit të pajtueshmërisë të gjitha kushtet për përmbushjen e detyrimeve të marra përsipër sipas kontratës.

Duke qenë se gjatë vitit 2018, zyrtari i pajtueshmërisë nuk është njoftuar zyrtarisht dhe nuk ka marrë pjesë në asnjë prej mbledhjeve të Këshillit Mbikqyrës, rekomandoj që për vitin 2019, zyrtari i pajtueshmërisë të njoftohet dhe t’i vihen në dispozicion materialet shpjeguese që dërgohen paraprakisht në Këshill, me qëllim pjesëmarrjen e tij në këto mbledhje dhe vecanërisht ato të përcaktuara në pikat 56.1, 56.2 dhe 56.3 të programit të pajtueshmërisë.

5.4 Deklarata ose kontrata e konfidencialitetit me stafin drejtues te OST

Pavarësia e drejtuesve të OST si dhe e punonjësve të cilët raportojnë direkt tek menaxhimi për çështje që kanë të bëjnë me operimin, mirëmbajtjen dhe zhvillimin e rrjetit, nga kompanitë

vertikalisht të integruara ose ndonjë pjesë të tyre që ushtrojnë aktivitet në prodhim apo shpërndarje, është një detyrim i percaktuar në pikën B.1 të Programit të Pajtueshmërisë të OST.

Gjithashtu, mostransferimi i stafit të Operatorit të Sistemit të Transmetimit të energjisë elektrike te ndërmarrjet/sipërmarrjet që kryejnë ndonjë nga veprimtaritë e prodhimit apo furnizimit të energjisë elektrike, është një nga kushtet e vendosura në Vendim e ERE nr.43, date 15.03.2017 “Mbi miratimin përfundimtar te certifikimit të Operatorit të Sistemit të Transmetimit të Energjisë Elektrike OST sh.a. në përputhje me nenin 54, pika 6, të Ligjit nr.43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike” dhe nenin 9 pika 6 të Direktivës 2009/72/EC mbas marrjes së opinionit të Sekretariatit të Komunitetit të Energjisë”.

Duke ju referuar ndryshimeve në Kontratën Kolektive të punes për punonjësit e OST ku është percaktuar se punonjësit që mbajnë pozicione “Drejtori” dhe raportojne direkt tek Administratori i Shoqërisë dhe “Shef Sektori” te lidhur me aktivitetet e perditshme të shoqërisë, nuk do të punesohen tek ndërmarrjet/sipërmarrjet që kryejnë ndonjë nga veprimtaritë e prodhimit apo furnizimit të energjisë elektrike, për një periudhe 1 vjecare pas përfundimit të marrëdhënies së punës me OST sh.a., rekomandoj që punonjësit aktuale të punësuar në këto pozicione si dhe punonjësit e rinj që do të punësohen në të ardhmen, të nënshkruajnë një deklaratë ose kontratë konfidencialiteti për ruajtjen e konfidencialitetit të të dhënave dhe të informacionit të ndjeshëm apo të konsideruar si sekret tregtar për të cilin ato vihen në dijeni gjatë ushtrimit të detyrës së tyre. Për punonjësit e rinj kjo deklaratë/kontratë konfidencialiteti do t’i jepet punonjësit për të nënshkruar së bashku me kontratën individuale të punës, nga Drejtoria e Burimeve Njerëzore.

Formati i deklaratës/kontratës duhet të hartohet në bashkëpunim me Drejtorinë Ligjore të OST.

5.5 Trajnimet në lidhje me ruajtjen e konfidencialitetit të të dhënave/sekretit tregtar

Duke marrë në konsideratë faktin që gjatë vitit 2018 nuk janë kryer trajnime në lidhje me ruajtjen e konfidencialitetit të të dhënave/inforamcionit të ndjeshëm tregtar/sekretit tregtar, rekomandoj që gjatë vitit 2019 të organizohen takime dhe trajnime me punonjësit e OST, duke filluar me ato te cilët kanë të drejta aksesit në platformat elektronike të shoqërisë e më pas me punonjësit e tjerë. Gjatë këtyre takimeve duhet të zhvillohen trajnime mbi mënyrën trajtimit të informacionit konfidencial, rastet kur ky informacion mund të bëhet publik, autorizimet e kërkuara, përdorimi i email-it të brëndshëm në lidhje me transmetimin e të dhënave etj.

Takimet do të zhvillohen me asistencën e punonjësve të Drejtorisë së Teknologjisë së Informacionit si dhe të Departamentit të Operimit të Sistemit të cilët menaxhojnë disa prej platformave më të rëndësishme elektronike online të OST.

KAPITULLI III

6. KONKLUZIONE

Në kuadër të angazhimeve të marra përsipër nga OST me certifikimin e tij si operator i pavarur i transmetimit të energjisë elektrike, shoqëria ka bërë përpjekje dhe është angazhuar në përmbushjen e kushteve të pavarësisë së shoqërisë si dhe trajtimin e barabartë të përdoruesve të sistemit të transmetimit në drejtim të transparencës dhe aksesit të barabartë për të gjithë përdoruesit në përputhje me kuadrin ligjor e rregullator që drejton sektorin e energjisë elektrike.

Përmbushja e kriterëve të përcaktuara në programin e pajtueshmërisë kërkon një bashkëpunim të ngushtë dhe të vazhdueshëm të organeve drejtuese si dhe të stafit të shoqërisë me zyrtarin e pajtueshmërisë, duke synuar identifikimin dhe shmangien në të ardhmen të rasteve të sjelljeve diskriminuese ndaj përdoruesve të sistemit të transmetimit, ruajtjen e të dhënave dhe të informacionit të ndjeshëm tregtar si dhe pavarësinë e stafit drejtues dhe punonjësve të tjerë të shoqërisë. Ndërgjegjësimi i stafit të shoqërisë mbi programin e pajtueshmërisë si dhe respektimi i detyrimeve të përcaktuara në të, të monitoruara prej zyrtarit të pajtueshmërisë do të ndihmojë në krijimin e një kulture korporative mbi çështjet e pajtueshmërisë.

Por, pavarësisht përpjekjeve të vetë OST, menaxhimit të saj dhe zyrtarit të pajtueshmërisë, përmbushja e plotë e kushteve të certifikimit të OST si operator i pavarur i energjisë elektrike, kërkon ndërveprimin e të gjithë aktorëve kryesorë të sektorit të energjisë kryesore, vendimarrja e të cilëve do të ndihmojë në ruajtjen dhe forcimin e statusit të OST si operator i pavarur në përmbushje të angazhimeve të marra përsipër në kuadër të krijimit të tregut të përbashkët të energjisë elektrike.

ZYRTARI I PAJTUESHMËRISË

Brunilda VEIZI

